ఎక్కడా ఆకు అల్లాడ్డంలేదు అంతా స్తబ్ధంగా ఉంది. టేబిల్‌మీద గడియారం, ఫేన్—రెండూ పోటీపడ్డట్టు చప్పుడుచేస్తూ తిరుగుతున్నాయి సాయంకాలం నాలుగ్గంటలు

"ఏమిటో, నే నింకొట్టే కాలం ఉంటానని తోచదు!" కాఫీతాగుతూ తాపీగా అని, రావుమొహం లోకి చూసింది రాజేశ్వరి

వెంకట్రావు కుర్చీలో వెనక్కి వాలి కిటికీ బయటికి రెప్పార్పకుండా చూశాడు ఆ కళ్ళలో భావమేమిటో రాజేశ్వరి కర్థంకాలేదు

"గుండెజబ్బున్నవాళ్ళు ఎప్పుడు ముంచుకొస్తుందో చెప్పడంకష్టం నాకసలు మొదట్నుంచీ అనుమానంగానే ఉంది నిన్న సర్జన్‌కూడ అదే మాటన్నాడు విశ్రాంతి తీసుకోమంటాడు— ఎక్కడుంది విశ్రాంతి! పని మానేసి యింటిదగ్గర కూర్చుంటే సరిపోతుందా! పిచ్చిగాకపోతే!.." తలొంచుకునే మధ్యమధ్య ఆగుతూ చెప్పుకుపోయింది రాజేశ్వరి

కాసేపెవరూ మాట్లాడలేదు

"ఇలా మీతో యేదో వెర్రిగా మాట్లాడుతూనే జారిపోతే బాగున్ను ఒక్కటే బాధ! ముప్పైయేళ్ళు నిండాయో లేదో, అప్పుడేమీకు మూడోపెళ్లి!" రాజేశ్వరి రావుకేసి నవ్వుతూ చూసింది ఆ కళ్ళలో ఏదో తడబాటు, బాధ, అసంతృప్తి నిండి అసహజంగా అదోలా కనబడ్డాయి

రావు తొందరగా కాఫీ త్రాగడంపూర్తిచేసి కప్పుకింద ఉంచి, లేచాడు అతన్ని మళ్ళా కూచోబెట్టాలన్న తాపత్రయంతో గట్టిగా నవ్వేసి అంది రాజేశ్వరి—

"ఇప్పట్నుంచీ బెంగెట్టుకోక్కర్లేదులెండి, ఏమో, యిలాగే ఓ డెబ్భైయేళ్ళు లాగేస్తానేమో! ఈ జబ్బుతో ఎనభై, తొంభైయేళ్ళు బతికినవాళ్ళెంతమందిలేరు!"

రావు కూర్చోలేదు; కిటికీకేసి నడిచి నిలబడ్డాడు యింక మాటలు పొడిగించడం రాజేశ్వరికి చేతగాలేదు తడసిన కళ్ళతో దూరంగా యెక్కడో చూస్తూ కూర్చునిపోయింది

ఎంతసేపయిందో తెలియదు; బూట్ల చప్పుడువిని ఉలిక్కిపడ్డట్టు లేచి కళ్ళు తుడుచుకొంది

"ఇవాళొక అర్జంటుకేసుంది; రాత్రి నేనొచ్చేసరికెంతసేపవుతుందో! మీరు నాకోసం కనిపెట్టుకుండక తినేసి పడుకోండి"

రావు మెట్లు దిగి బయటికి వెళ్లిపోయాడు

వెంకట్రావు వెళ్ళిపోయాక, రాజేశ్వరికి గట్టిగా ఏడవాలనిపించింది, ఒంటరిగా మనసులో బాధంతా కరిగిపోయేలా

రాజేశ్వరికి చిన్నప్పట్నుంచీ తెలివైందనిపేరు స్కూల్లో చదివే రోజుల్లో నే ఆమెకి చాలా మంచి భవిష్యత్తు ఉందని మేష్టర్లు, ఊళ్ళోవాళ్ళు చెప్పుకునేవారు స్కూల్లో, కాలేజీలో ఒక్కొక్క మెట్టే తప్పకుండా యెక్కివస్తున్నకొద్దీ, ఆమెలోనూ తల్లిదండ్రుల్లోనూ ఉత్సాహం, పట్టుదలా హెచ్చాయి డబ్బుకి వెనకాడక, కిట్టనివాళ్ల మాటలు లెక్కచెయ్యక, మిగతా విషయాలు వాయిదా వేసి, ఆమె చదవాలనుకొన్నంతకాలం చదివించారు అమ్మా, నాన్నా

ఉద్యోగంలో చేరాక, పనిలో చాలా నేర్పు చూపెట్టి మంచి పేరు సంపాదించుకొంది చాలా ఊళ్లనుంచి ఆమె వైద్యంకోసం వచ్చేవాళ్ళు ఈ పేరు, ప్రతి నెలకి సాయం, తనే సర్వం అనుకొన్న అమ్మనీ, నాన్ననీ సుఖపెట్టడానికి కావల్సినంత డబ్బు చేతినిండా ఒకడి అడ్డుఆటంకం లేకుండా ఏది చెయ్యాల్నంటే అది చెయ్యడానికి యెంతో స్వేచ్ఛ, స్వాతంత్ర్యం!

రాజేశ్వరికి కలలన్నీ పండినట్టుండేవి

ఒక రోజు;

హాస్పిటల్నుంచి అప్పుడేవచ్చి, పేపరు తిరగేస్తోంది. తండ్రి కింద తోటలో నౌకరుచేత మొక్కలన్నిటికీ దగ్గరుండి నీళ్ళుపోయిస్తున్నాడు తల్లి వంట పనుల్లో లోపలెక్కడో ఉంది.

ఇంటిముందు కారాగింది రావు దిగి లోపలికి వచ్చారు.

"మిమ్మల్నీ వేళప్పుడు యిబ్బంది పెడుతున్నందుకు బాధగా వుంది కాని తప్పనిసరి ఒకసారి మా యింటికొచ్చి చూడాలి మీరు నా మిసెస్"

రాజేశ్వరి స్టెత్, కేస్ పట్టుకొని బయల్దేరింది కొందర్ని చూస్తే విసుక్కుంటూ ప్రశ్న లడిగి ఏదో చీటి రాసి పంపించేయాలనిపిస్తుంది. కొందరి విషయంలో చేతనైన సహాయం చెయ్యడమే పరమధర్మంలా అనిపిస్తుంది

ఆ రాత్రి యింటికి తిరిగొచ్చేసరికి తొమ్మిదిన్నర

రాజేశ్వరికంతకుముందెన్నడూ లేని తృప్తి, ఆనందం కలిగాయి ఎన్నో కేసులు చూసింది; నయం చేసింది, పేరు తెచ్చుకొంది. కాని, ఆ రాత్రి వసంత నించుమించు అపస్మారంనుంచి మళ్లింత గలిగినందుకు, త్వరలో నయం చెయ్యొచ్చనే ఆశ కుదర్చగలిగి నందుకు, ఉన్నంత హాయిగా సంతోషంగా యెన్నడూ లేదు

అంత పెద్ద బంగళాలో రావు, వసంత—యిద్దరే ఉండేది ఒక ఆడమనిషి, వంటవాడు, నౌకరు తోడు. బయట పెద్ద పూలతోట ఇంట అన్నీ ఎక్కడివక్కడ చాలా నేర్పుతో అందంగా అమర్చారు అంతా కళామయంగా ఉంది వాటన్నిటికన్నా ఆమె నెక్కువగా కదిలించింది అతని ధోరణి

ఆ ఆదుర్దా, ఆందోళన—అదంతా యెందుకో! ఆమాత్రానికే అంత భయపడిపోయే సుకుమారుడు, యింకా పెద్దవాటికెలా తట్టుకుంటాడు! మిగతా అప్పుడు చూస్తే ఆ మొగంలో యెంత గాంభీర్యం! అంతా పైమెరుగే నన్నమాట! నిద్రపోతూ నవ్వుకొంది రాజేశ్వరి

రోజూ అక్కడికి వెళ్తూనేఉంది— నెలరోజుల్పు

ఆ నెలరోజులూ జీవితంలో యెన్నటికీ మరిచిపోలేదు మొదట్లో కేవలం విధి, కర్తవ్యమనుకున్నా నెమ్మదిగా ఆమెలో ఎన్నో రకాల ఆలోచనలు ఊపిరి సలపనిచ్చేవికాదు ఆమెకెంతో అవసరమయిందీ, ఇంతకాలం ఆమె కందకుండా తొలగిపోయిందీ ఏదో ఆమె కళ్లముందు స్పష్టంగా ఎవరో చూపాలని చూపినట్టయింది

వసంతకోసం రావు యెంతో డబ్బు, సుఖం ఖర్చు

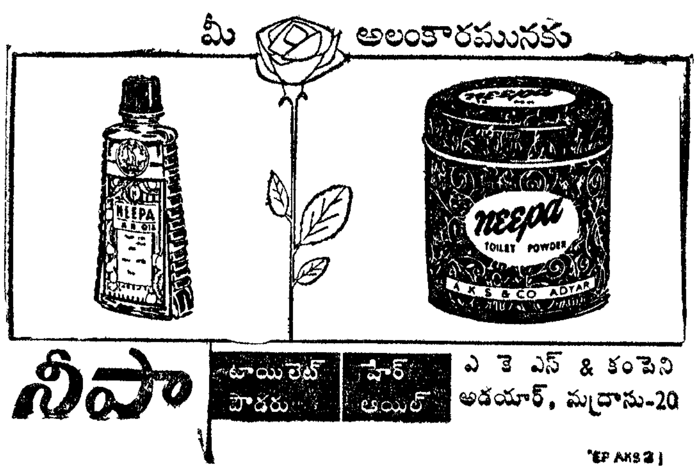

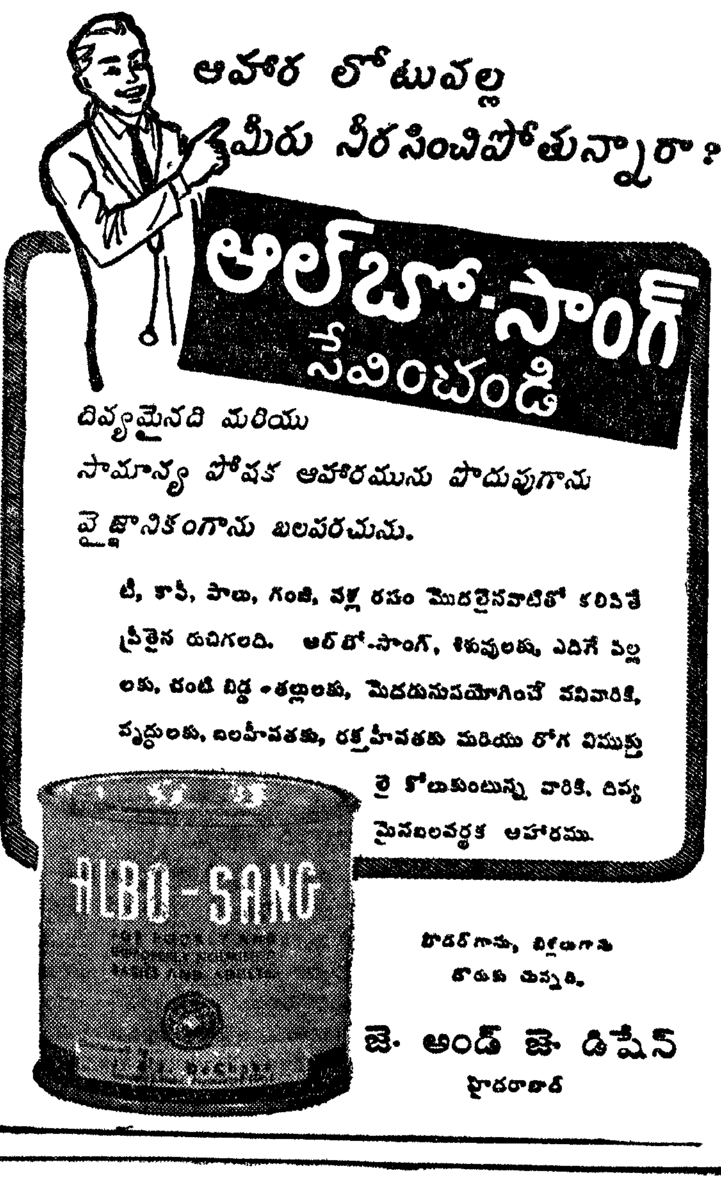

వెలగని దీపాలు

పెట్టాడు తను చెప్తే చాలు ఖరీదెంతయినా, ఎంత దూరాన్నుంచి తేవాల్సివచ్చినా ఏ మందైనా తెచ్చాడు రాత్రి, పగలు, నిద్ర, విరామంలేకుండా ఆమె దగ్గరే కూర్చుని యెంత నరకం అనుభవించాడో! ఆ ఓర్పు, సహనం తను స్వయంగా చూసి ఉండకపోతే నమ్మగలిగేదికాదు ఆమె మాటెలా ఉన్నా ముందర ఆయన మంచమెక్కుతాడనిపించింది

ఎన్నో గంటల నిద్రలాంటి మగతలోంచి, ఏవో కొద్ది నిముషాలు మేలుకొనేది వసంత కళ్ళు తెరవగానే అతనివంక చూసి, అంటిపెట్టుకున్నంత దగ్గర గాజరిగి తృప్తిగా కళ్లుమూసేది నీళ్లునిండిన ఆ కళ్లలో కృతజ్ఞత, అభిమానం, ఆనందంలాంటి వి మాటల్లో యిమడని భావాలు కనబడేవి

రాజేశ్వరి కదొక అద్భుతమైన అనుభవం

ఇంత కాలం సరిగా తెలిసీతెలియని, పట్టించుకోని లోపమొకటి మరీ కొట్టొచ్చినట్టు కనిపించి, బ్రతుకుని రోజురోజుకీ నరకం చేస్తున్నట్టయ్యేది ఒంటరిగా ఉన్న సమయాలన్నిట్లో అదే ఆలోచన తిండి, బట్ట, సుఖం, స్వేచ్ఛ, వీటన్నిటికన్నా ఉన్నతమైందేదో ఉంది అది తనకి లేదు

పొద్దున్నే లేవడం, ఏవో మామూలు పనులు ఆస్పత్రి రోగులు, రోగాలు, భోజనం కాసేపు కునుకు మళ్లీ ఆస్పత్రి సాయంకాలం పేపరు చదవటం అమ్మా, నాన్నతో ఏవో కబుర్లు, మళ్లీ భోజనం, నిద్ర

ఇంతే ప్రతిరోజూ గడియారం ముల్లులాగే రోజులూ నిర్విరామంగా, ఏ వెలుగూ, కాంతీ లేకుండా గడిచిపోతూంటే రాజేశ్వరి, జీవితంలో ఘోరంగా పొరబడ్డాననుకొంది

వసంతకి, మధ్యలో ఓ వారంరోజులు తగ్గినట్టే తగ్గి, యింక పథ్యం యివ్వచ్చుననుకునేసరికి మళ్లీ తిరగబెట్టింది ఇంకా తర్వాత రోజులు గడిచిన కొద్దీ రోగం తను చెప్పినట్టు నడుచుకోవడం మానేసింది

చివరికి, మామూలుకన్నా యెక్కువ శ్రద్ధ చూపించినా, యెంతో శ్రమపడ్డా, ఆమె చేజారిపోయింది. నెలపైగా పోరాటానికి, అలసటకి ముగింపు అలా జరిగినందుకు యెంతో బాధపడింది రాజేశ్వరి

వసంత పోయాక రెణ్ణెల్లదాకా అతన్ని చూడ్డం పడలేదు ఒకరోజు హాస్పిటలుకి ఫోనొచ్చింది. అయ్యగారికి జ్వరంగా ఉందని, నాలుగురోజుల్నుంచి లేవడంలేదని వంటవాడు చెప్పాడు

ఆమె వెళ్లేసరికి రావుకి నూటమూడుపైగా జ్వరం. పక్కమీద కళ్లుమూసుకుని పడుకొన్నాడు. ఏదో మందుఇచ్చి వచ్చింది అతని మాటల్లో, కదలికల్లో తొంగి తొంగిచూసే విచారపునీడలు తొలగదీయాలని ఏవో కబుర్లు చెప్పాలని చూసేది రాజేశ్వరి—అక్కడికి వెళ్లాల్సొచ్చిన నాలుగైదు రోజుల్లోనూ, యింక బ్రతుకెందుకన్నట్టు కనబడే రావుని చూస్తే గుండె తరుక్కుపోయేది అవతలి మంచంమీద దుప్పటిమడతలు కూడా నలగకుండా పక్క యింకా అలాగే ఉంది—వసంత యింట్లోనే ఉన్నట్టు, మళ్లా వచ్చి పడుకుంటుందన్నట్టు. అంతటి అభిమానం,

అనురాగం తల్చుకున్నప్పుడల్లా ఏదో చెప్పలేని బాధ మనసుకి రాపిడిపెట్టేది

ఈ రోజు, కాలంలో యింత దూరం ప్రయాణించాక, ఆనాటి పరిస్థితులకి, ఆలోచనలకి దూరంగా నిలబడి చూస్తే, రాజేశ్వరి మనసులో రకరకాల భావాలు కలగాపులగం అయిపోయి కొన్ని తననే నిందిస్తున్నట్టుంటుంది.

వసంతని చూసి తను అసూయపడిందా! రావుకి కంటె చాలాతక్కువ అతనికి చదువు, ఆస్తితోపాటు హృదయముంది అతన్ని తనవాణ్ణిచేసుకున్న వసంతని చూసి తనలో రేగిన భావాన్ని అసూయ అని పిలవ్వచ్చేమో!

కాని !

ఉప్పెనలా ముంచుకొస్తున్న దుఃఖాన్ని తట్టుకోలేక తలని తలగడలో యిరికించింది రాజేశ్వరి

రావుకి వయసుమయాక మళ్లీ నాలుగైదు నెలలు అతన్నసలు చూడలేదు ఒకరోజు శంకరయ్య వచ్చి నాన్నతో ఏవో ముచ్చటలు చెప్పాడు ఊళ్లో పెళ్లికాని అమ్మాయిలకి, అబ్బాయిలకి పెళ్లిళ్లు చేయించడమే శంకరం వృత్తి నాన్న నెమ్మదిగా మొదలెట్టాడు భోజనాలవేళ, పాతికేళ్లుకూడా దాటాక యింకా పెళ్లికాకుండా ఉండడం మంచిది గాదని, రావుకి రెండో పెళ్లైనా, ఇంకా ముప్పైకూడా రాలేదని — రాజేశ్వరి ఒప్పుకోదని ఆయన కనుమానం అందుకని కొంచెం చుట్టిచుట్టి చెప్పుకొచ్చాడు

అంత ఉపోద్ఘాతం అవసరంలేదు తన మాటేలా ఉన్నా, అసలు అతను ఒప్పుకుంటాడని అనుకోలేదు ఆమాటే చెప్పింది కాని శంకరయ్య యెలాగో సాధించాడు

సరిగా ఆరునెల్లకి తిరుపతిలో పెళ్లిజరిగింది

ఆ తర్వాత మూడునెల్లు సెలవుపెట్టి యిద్దరూ దేశంలో చూడాల్సిన చోట్లన్నీ తిరిగొచ్చారు

తిరిగొచ్చాక చుట్టూ లోకమంతా పచ్చగా వెలిగిపోతున్నట్టనిపించింది కొంతకాలం కాని నెమ్మదిగా రంగులు మార్చడం మొదలుపెట్టింది... పోల్చుకుంది రాజేశ్వరి నల్లగా, వికృతంగా, అసహ్యంగా యెన్నో కంతలు— తనని చూసి వికటంగా నవ్వుతూ, వెక్కిరిస్తూ

బ్రతుకు ఆనందమయమైందనీ, జీవితంలో యింక కోరికల్లేవనీ, గర్వపడేసమయంలో, యెవరో కల్పి దూశారు నలుగురినోటా తలో మాటా ప్రచారమయింది హాస్పిటల్లో ఆమె అడుగుపెట్టగానే గుసగుసలు, యీసడింపులు చటుక్కున ఆగిపోయేవి రోడ్డుమీద నడుస్తుంటే హేళనలు, పరిహాసాలు, అపనిందలు! ఎవరిమీదో వంకబెట్టి మాటలు విసరడం! స్నేహితులు, బంధువులు, అంతా మొగంమీద ఒకమాట, చాటున మరొకటి! ప్రపంచంలో కుళ్లునీ, మురికినీ అంతా పోగుచేసి తనమీదికి రాళ్లలా విసురుతున్నట్టుంటుంది యింతకన్నా నరకం వేరే ఉండదేమో!

ఊళ్లో వాళ్లేమనుకొన్నా లెక్కచేయకపోను! కొద్దిరోజులుగా రావు ప్రవర్తనలో మార్పు, అతని మౌనం, నిర్లిప్తత చూస్తే, తన నక్షత్రాలు నిజంగానే గతులు తప్పినట్టనిపిస్తుంది తనే పాపంచేసింది!

రాజేశ్వరి ఒకనాదిరిగా దిగ్భ్రమతో అలా నిశ్చబ్దంగా పడుకొని ఆలోచించింది.

నలుగురూ అనుకునేట్టే రావుకూడా అనుకుంటున్నాడా? అతనిధోరణి కదే అర్థమేమో! కాని ఏమిటి ఋజువు? అలా కాకపోతే తనెంత చనువుగా ఉన్నా, అతనలా దూరమవడానికి కారణం?

నిజానికి తను మామూలుగా చనువుగా ఉండగలుగుతోందా! నలుగురూ చాటే కథల్ని విని తనకి తానే మోసంచేసుకుని దూరమవుతోందేమో! చూస్తూ చూస్తూ చేజేతులా బ్రతుకుని గంగపాలు చేసుకోడం యెలా! తనే పాపం చెయ్యలేదని, వసంత చావుకి కారణం తను కాదని, తన ప్రవర్తనలో తనకి పూర్తి విశ్వాసమున్నప్పుడు, చేటినో ఊహించుకొని, బాధతో, భయంతో క్రుంగిపోవడందేనికి!

అతన్నే అడుగుతుందా! ఏమని అడగడం? అతనందరిలాగా అంత నీచంగా ఆలోచించలేడు ఎవరివో మాటలువిని కొద్దిగా కలతబడ్డా, తనమనసు విప్పిమాటాడితే, తననింతకాలం కల్చేసిన సంకెళ్లని తెంచుకు చెప్పగలిగితే వింటాడు

కాని సాయంకాలం తనెంత ప్రయత్నించినా, అతను మాటాడనేలేదు ఎలా చెప్పడం?

ఎన్నో ప్రశ్నలు! తేల్చుకోలేని, తేలని ప్రశ్నలు తేలక కాల్చే ప్రశ్నలు!

* * *

రోడ్డుమీదపడ్డాక రావు కెటువెళ్లాలో తోచలేదు అలా యేదో ఆలోచిస్తూ నడిచిపోయాడు

కాళ్లు క్లబ్బులో కీడ్చాయి వరండాలో కుర్చీలో కూలబడి పేపరు తిరగేస్తున్నాడు లోపల్నుంచి గట్టిగా అరుపుల్లాగ మాటలు వినబడుతున్నాయి

"ఏడీ, మన రాజేశ్వర్రావు రాలేదేం?"

"ఏ విద్రమందో యిచ్చేసి బజ్జో పెట్టుంటుంది!"

అంతా గొల్లుమని నవ్వారు

వెంకట్రావు చికాగ్గాలేచి వచ్చేశాడు రోడ్డెక్కినప్పట్నుంచి ఎక్కడికెళ్ళినా అన్ని కళ్లూ తనవంకే వింతగా చూస్తున్నట్టుంటుంది, ప్రతీ గొంతూ తనవిషయమే మాట్లాడుతున్నట్టు, తనని చూడగానే మాట మార్చినట్టు అనిపిస్తుంది రోత!

పిచ్చిగా నడిచిపోయాడు రావు, చాలాదూరం, ఎరగని దారుల వెంబడి, యెక్కడో యెన్నడూ చూడని కొత్తచోటకి

ఊరు బయట ఇసక తిన్నలమధ్య యేటిపాయలు సల్చగా సన్నగా రక్తనాళాల్లా పారుతున్నాయి చుట్టూ అన్నీ పెద్దపెద్ద కొబ్బరిచెట్లు బెల్లు విరిచినతోట మట్టిబెడ్డలమధ్య చెట్టునానుకుని కూలబడ్డాడు రావు

కొన్ని నెలల్నుంచి రాజేశ్వరి అదోలా అయిపోయింది ఏ పనిలోనూ యిష్టమున్నట్టు కనబడదు, మాటలు మనసులోంచి వచ్చినట్టుండవు ఏదో ఆలోచిస్తుందెప్పుడూ ఏమిటో మాట్లాడుతుంది దానికేం అర్థముండదు ఈ మధ్య చావుగురించే అస్తమానం చెప్పుకొస్తుంది అదామెకి నిజంగా ఉన్న భయమా, లేకపోతే ఊరికే తనని మభ్యపెట్టడానికి వేసినయెత్తా? ఏదీ తేలదు

కాని నిజంగానే రాజేశ్వరి ఆరోగ్యం సరిగా ఉన్నట్టు కనబడదు చాలా చిక్కిపోయింది పనివాళ్లమీద ఉత్తినే విసుక్కోడం, చికాకు, కోపెప్పు హడా

ఇంటిల్లిపాదికీ ఆనందం చేకూర్చే
ఆంధ్రసచిత్రవారపత్రిక
తప్పక చదవండి!

H.M.V. వారి
"షెర్పా"
నాణ్యమైన 4 Speed
"రికార్డు ప్లేయర్"
AC మరియు బ్యాటరీలలో లభించును
ధర. ACరూ 215/-; బ్యాటరీ రు.185
(ఎక్సైజ్, స్థానిక పన్నులు అదనం)
మావద్ద L. P & E P యిండియన్/యింటర్నేషనల్ గ్రామఫోను రికార్డులు లభించును
మాధవ & కో,
పార్కురోడ్ - విజయవాడ 1

మీరు
ఉబ్బసముతో
బాధపడుతూ
ఉంటే
ఎఫాజోన్
వాడండి

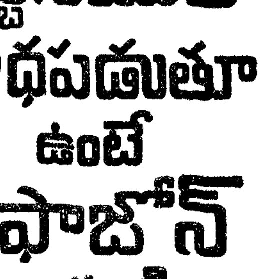

తయారీ మరియు పంపకపు దారులు:
జె ఎల్ మోరిసన్, సన్ అండ్ జోన్స్
(ఇండియా) ప్రైవేట్ లిమిటెడ్
బొంబాయి కలకత్తా మద్రాసు ఢిల్లీ
[redacted] JMEY HTEL

వెలగని దీపాలు

విడిగా తిరిగితే, మాట్లాడితే ఆయాసం యివన్నీ ఆరోగ్యం బాగున్నవాళ్ల లక్షణ ములుకావు చాలుగురూ అనుకొనే మాటలు ఆమె విందా ?

రాజేశ్వరి అంత నికృష్టమైనపనికి పాల్పడుతుందా ! డబ్బుకోసం తనకే అన్యాయంచేసి యెరగని ఓ నిండుజీవాన్ని, చావుబతుకులమధ్య నిస్సహాయంగా వేలాడుతున్న ఓ అమాయక ప్రాణాన్ని బలి పెడ్తుందా !

ఏమో, ఎవర్నీ నమ్మడానికిలేదు !

ఆ అమాయకంగా చూసే కళ్లవెనక, దాపరికం లేకుండా గుండెవిప్పి చూబెట్టినట్టు పలికేమాటలు వెనక అం తపాపం గడ్డకట్టుకుంటడం అసంభవం! ముష్టికొచ్చిన నిరుపేద కాలిమీదగాయానికి మందురాసి నయంచేసిన రాజేశ్వరి అంత దారుణం చేయలేదు !

కాని, యేమో ! స్వార్థం ఎంత పనైనా చేయిస్తుంది ఆమె నిజంగా ఆ పాపభారంతోనే అలా దిగ్గళ్లుతుందేమో ! లేకపోతే, ఆరోగ్యంగా నిక్షేపంలా ఉన్నమనిషి రెండుమూడునెల్లనుంచి గుండెజబ్బుని అలా కృశించి పోతుందేం !

రావు పగిలిపోతున్న ముక్కల్ని దగ్గరసా లాగి పట్టుకుంటున్నట్టు తలని చేతులమధ్య యిరికించాడు

ఈ మధ్య రాజేశ్వరి తనకేసి సూటిగా చూడలేక పోతూంది తనతో మనసువిప్పి మాట్లాడలేక పోతూంది కారణం యిదేనేమో !

పోనీ తను ! తన పరిస్థితీ అంతే

రాజేశ్వరి కనబడినప్పుడు ఆమె సాదరంగా, ఆప్యాయంగా దగ్గరికి తీసుకోవాలనిపిస్తుంది కాని ఆమె కళ్లలోంచి వసంత అమాయకంగా చూస్తున్నట్టు, ఆమె మాటల్లో వసంతే తియ్యగా, జాలిగా పలకరిస్తున్నట్టు అనిపించి, పాతవన్నీ జ్ఞాపకమొస్తాయి

వసంత ! చిన్న మల్లెలాంటి వసంత ! ఈ ప్రపంచానికీ మనుష్యులకీ దూరంగా యెక్కడో కలల్లో, తను కల్పించుకున్న స్వర్గాల్లో తేలిపోయే వసంత ! తను బతికేదే అతనికోసమన్నట్టు, అన్నిట్నీ మర్చి అతనిలో కలిసిపోయిన వసంతకీ, ఎదురుగా ఏ బెరుకూ ఉద్వేగం, అనుభూతి లేనట్టు పాలరాతి బొమ్మలా నిలబడ్డ రాజేశ్వరికీ, పోలిక కుదరదు తన మనస్సు ఎటో పోతుంది ఏం మాట్లాడలేడింక

చిన్న చిన్న బెడ్డల్ని సరాగ్గా యేటి నీట్లో విసురూ ప్రబతుకులో ఎన్నడూ మర్చిపోలేని ఆనెల రోజులూ మళ్లీ నెమరేసుకున్నాడు రావు

వసంతకు ఉన్నట్టుండి విపరీతంగా జ్వరం కాసింది మొదట్లో గాలి మార్పు అనుకొని, అంతగా పట్టించుకోలేదు కాని, నాలుగు రోజులైనా జ్వరం తగ్గుతుముఖం పట్టలేదు సరికదా, ఒక సాయంకాలం నూట నాలుగుకి పెరిగింది

ఖంగారుగా, హడావిడిగా డాక్టరు దగ్గిరకి పరుగెత్తాడు రాజేశ్వరి ఆ చుట్టు పక్కలకంతకీ పేరు మోసిన డాక్టరు వయసులో చిన్నదైనా, చాలా తెలివైందని, ఆమెలాగ రోగ నిర్ణయం చెయ్యగలవాళ్లు లేరని, ఆమె మందు కెలాంటి రోగమైనా తగ్గాల్సిందేనని, ఒకవేళ తగ్గకపోయినా అదామె లోపం కాదని అంతా గట్టిగా నమ్మేవాళ్లు

రోజూ పొద్దున్నా, సాయంకాలం తను వెళ్ళకపోయినా ఆమే వచ్చి చూసేది. ఓ వారం రోజులకి జ్వరం నెమ్మదిగా తగ్గుముఖంపట్టి, వసంత మళ్లీ మామూలుగా మాట్లాడ్డం, నడవడం మొదలెట్టింది మర్నాడు పథ్యం ఇవ్వవచ్చని చెప్పి, ఏదో ఇంజక్షనిచ్చి వెళ్ళింది రాజేశ్వరి. ఇంక తను రానవసరం లేదని కూడా అంది.

కాని ఆ అదృష్టం దక్కలేదు తగ్గినట్టే తగ్గి, మళ్లీ ముదరబెట్టింది మర్నాడు అసలు మూసిన కన్ను తెరవలేదు వసంత పక్కమీద అటునుంచి ఇటు ఒత్తిగిలడానికే ఎంతో శ్రమ, బాధ పడుతున్నట్టు కనబడింది మళ్లా రాజేశ్వరి రాక తప్పలేదు.

ఆ తర్వాత ఇరవై రోజులు వసంత ఎప్పుడూ సగం నిద్రలో ఉండేది రాజేశ్వరి పొద్దున్నా, సాయంకాలంవచ్చి, ఒకోసారి తనకి ధైర్యం చెబుతూ ఎన్నో గంటలు కూర్చొని పోయేది ఆమె కూడా తనతో బాటు శ్రమ పడుతున్నందుకు ఆ బాధలోనే ఎన్నో కృతజ్ఞత లందజేసుకున్నాడు రావు

రావు కా సంఘటనలన్నీ గుర్తు తెచ్చుకుంటూంటే, అప్పుడు తట్టని విషయాలు, దాని ఆలోచనలు, అనుమానాలు నెమ్మదిగా మెరవడం మొదలెట్టాయి

చివరి కా రోజు

తనతోబాటు రాజేశ్వరి కూడా పక్కనే ఉంది రాత్రి ఎనిమిది గంటల వేళ అతని శ్రమ, బాధ, ప్రార్థనలు, ఆశలు అన్నిట్నీనట్టేట్లో కలిపేసి తన దారి తను చూసుకుంది వసంత

ఆ తర్వాత చాలాసేపువరకూ రాజేశ్వరి వసంత పక్కనే కూలబడిపోయింది, తనతోబాటు ఆమె కళ్ళలో నీటిపొరలు మెరవడం స్పష్టంగా చూశాడు తను ఆనాడు ఆ పరిస్థితుల్లో ఆమె సౌహార్ద్రాన్ని, సానుభూతినీ తల్చుకుంటే కొంతలో కొంత ఊరట! ఈ లోకంలో తన కసలు నా అనేవాళ్లు, తన బాధల్లో సుఖాల్లో పాలుపంచుకునేవాళ్లు అంతా కలిపి వసంత ఒక్కతేనని అనుకొనేవారు ఆమె రాలిపోయేక్షణంలో రాజేశ్వరి అడుగుపెట్టింది

కాని, అదంతా వట్టి నటన, మోసం, దగా అని నమ్మమంటారు ఈనాడు చుట్టూ ఉన్నవాళ్లు తననింతకాలం అసలు పట్టించుకోని మనుష్యులంతా తనమీద ఎంతో జాలి, సానుభూతి కురిపిస్తారు! అక్కర్లేని అర్థంలేని, సానుభూతి! తన ముందేదో పద్మవ్యూహ మల్లబడినట్టు, తను అమాయకుడై, గుడ్డిగా కళ్లు మూసుకునందులోకి నడిచినట్టూ కల్పిస్తారు ఇదంతా తల్చుకుంటే మతిపోతుంది ఇంట్లోంచి పారిపోయి, దూరంగా ఏ కొండలమీదో, అడవుల్లోనో ఒక్కడూ సన్యాసిలా అయిపోవాలనిపిస్తుంది

బాగా చీకటి పడింది ఏవో శబ్దాలు చేసుకుంటూ, బారులుగా గూళ్లకి తిరిగొస్తున్నాయి పక్షులు, పిట్టలూ దూరంగా ఏట్లో వలని గుచ్చి చేపల్ని పట్టుతున్నారు ఎవరో పల్లెవాడూ, పిల్లలూ పిల్లలెవరికీ వంటిమీద బట్టల్లేన్వు అర్థడగు కూడా లోతులేని ఆ నీళ్లలో లడుగువేసి చిందిస్తూ వళ్లంతా

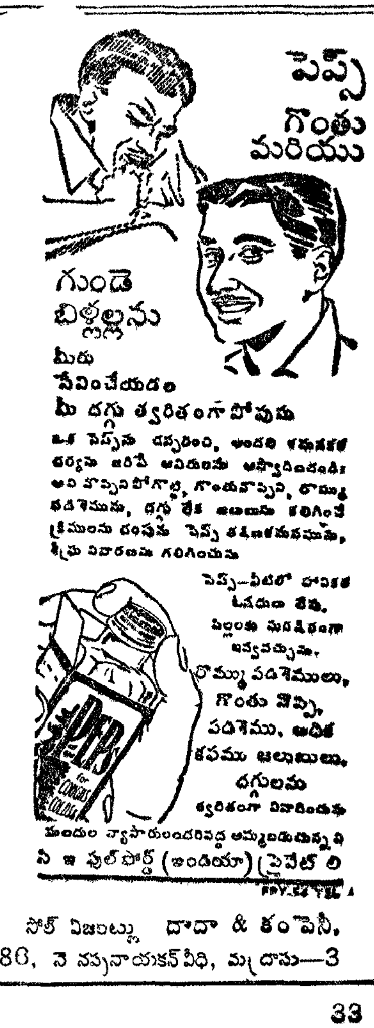

సోల్ ఏజెంట్లు దాదా & కంపెనీ,
86, నైనప్పనాయకన్ వీధి, మద్రాసు—3

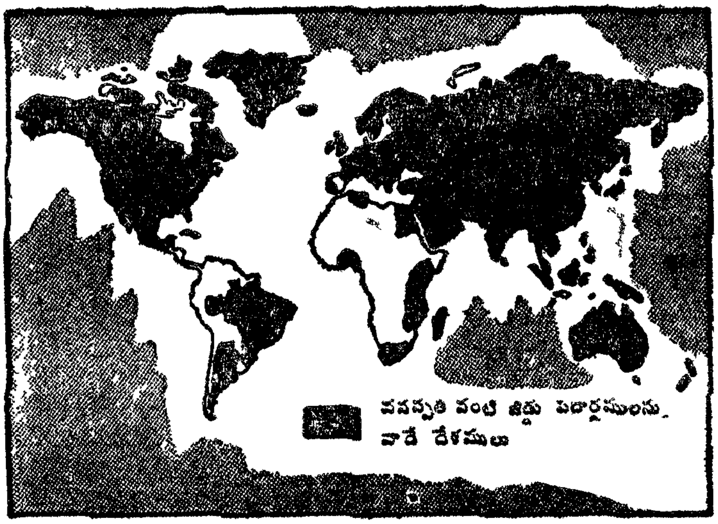

దేశదేశాల్లో వనస్పతి వాడబడుతోంది!

వనస్పతి మరియు అటువంటి జిడ్డుపదార్థములు ప్రపంచమంతటా — జీవన ప్రమాణములు ఉన్నత స్థాయిగల దేశములలోకూడా — వాడబడుతున్నాయి డెన్మార్క్, హాలెండ్ మరియు అమెరికావంటి వెన్న సమృద్ధిగాగల దేశములలో కూడ ఈ జిడ్డు పదార్థములకు, పాలనుండి లభించే జిడ్డు పదార్థములకంటె ఎక్కువ గిరాకీ ఉంది

వనస్పతి మరియు అటువంటి జిడ్డు పదార్థములు ప్రపంచమంతటా వాడబడుతున్నాయి!

వనస్పతి తయారు మొదలవక ముందు ప్రపంచమంతటా పాల జిడ్డు పదార్థములు, జంతు క్రొవ్వు మరియు శాక నూనెలుమాత్రమే వంటకు వాడబడే జిడ్డు పదార్థములు ఉండేవి జంతు క్రొవ్వు మరియు పాల జిడ్డు పదార్థములు కావలసినన్ని లభించేవికావు నూనెలు, ద్రవరూపములో ఉండుటచే ఇబ్బందిగ ఉండడమే కాకుండా వాటిలో ఎన్నో మలిన పదార్థములు ఉండేవి మరియు విటమినులు ఉండేవికావు అందువలన తక్కువ ధరదైన, పోషకమైన, పేరుకొన్న వంటకువాడే జిడ్డు పదార్థమునకై ప్రపంచమంతటా పరిశోధనలు జరుపబడ్డాయి వాటి ఫలితముగా కనుగొనబడ్డదే వనస్పతి!

శాక నూనెను శుద్ధీకరించి, వాసనతీసివేసి, హైడ్రోజెన్ చేర్చి మరియు దానికి విటమినులు చేర్చి, తయారు చేసినదే వనస్పతి శుద్ధీకరించుటవలన మొతక శాక నూనెలలో ఎల్లప్పుడూఉండే బంకమన్ను, దుమ్ము, 'ఫ్రీఫేటీ ఆసిడ్స్' మరియు రంగు తీసివేయబడతాయి వాసనను పోగొట్టు పద్ధతివలన చెడ్డ వాసన మరియు చెడ్డ రుచి తీసివేయబడతాయి హైడ్రోజెన్‌ను చేర్చుటద్వారా ద్రవ రూపములోనున్న నూనె పేరుకొంటుంది మరియు ఎక్కువ కాలము పాడవకుండా ఉంటుంది విటమినులను కలుపుటవలన వనస్పతి శాక నూనెలకంటే పోషణలో ఎక్కువ శ్రేష్ఠమైనదిగా, అతి శుద్ధమైన పాల జిడ్డు పదార్థములతో సరిసమానమైనదిగా అవుతుంది

వనస్పతి తక్కువ ధరదైన, పేరుకొన్న వంటకు వాడే జిడ్డు పదార్థమేకాక,ఒక శ్రేష్ఠమైన ఆహార పదార్థము కూడా! సమ కొలతలలో తీసుకొంటే, గోధుమ లేక బియ్యము కంటె వనస్పతి 2½ రెట్లు ఎక్కువ పోషణను ఇస్తుంది ఇంకా, అది కార్ఖానాలో తయారైనప్పుడువలె శుద్ధముగా, తాజాగా, పోషకవంతముగా మీకు లభిస్తుంది వనస్పతి ప్రతి గ్రాములో పెరుగుదలను కలిగించే చర్మము మరియు కంటికి రక్షణ కలిగించే విటమిను 'ఏ' పుష్కలముగా ఉంది

ఇంకా వివరములకు ఈ ఎడ్రసుకు వ్రాయండి

ది వనస్పతి మ్యాన్యుఫేక్చరర్స్ అసోసియేషన్ ఆఫ్ ఇండియా
ఇండియా హౌస్, ఫోర్ట్ స్ట్రీట్, బొంబాయి.

HVT-VMA-000

వెలగని దీపాలు

మురికి చేసుకుంటున్నారు రావుకి కదలాలనే ఆలోచనే రాలేదు

పల్లెతను పైకొచ్చేస్తూ రావుకేసి ఎవరా అన్నట్లు చూశాడు

"చీకటి పడింది బాబూ! పురుగూ పుట్రా ఉండేను! ఇంటికెళ్లండి"

అడక్కుండానే హితోపదేశం చేశాక, నారయ్య పోల్చుకున్నాడు, ఎవరైందీ ఒక్కసారి తడబడ్డూ, "తమరా బాబూ!" అంటూ దూరంగా తొలగి కూలబడ్డాడు

"ఏం బాబూ, ఒక్కరూ చీకటేళ ఇలా వచ్చారు" నారయ్య అంతా పసిగట్టేసినట్టు, అతని బాధలో పాలు పంచుకునేట్టు జాలిగా అడిగాడు

రావు మాట్లాడలేదు ఏదో రకం ధ్వనిచేసి అదే సమాధానమన్నట్టు చూశాడు నారయ్య అతని వంకే పరిశీలనగా చూసి కాసేపు పోయాక మెల్లిగా అడిగాడు

"డాక్టరమ్మగారు బావున్నారా బాబూ!"

"ఆఁ"

"మా దొడ్డ మడిసి దండమెట్టాలి మా తల్లికి" చేతులు కలిపాడు నారయ్య "అలాంటి మా తల్లినెక్కడా సూన్లేదు బాబూ దేవుడే, దేవుడే అలా దిగొచ్చినట్టనిపిస్తుంది" అతను క్రమక్రమంగా పొగడ్త మోతాదు హెచ్చిస్తుంటే రావుకి తన ఆలోచనల్నుంచి క్షణం విరామం దొరికినట్లయి, నవ్వొచ్చింది

"నీ కెప్పుడైనా మందిచ్చిందా!" చివరికి అడిగాడు

"నాక్కాదు బాబూ! ఈళ్లమ్మకి! వంటిమీద స్పృహ లేకుండా నా గట్టి జ్వరం కాసిందండి అప్పుడా మాతల్లి సొంత మడిసిలాగ రోజూపొద్దుంటా, సందేళా వచ్చి చూసి మామూలు మడిసిని చేయకపోతే ఈపాటికి చచ్చి ఎక్కడుండేదో! ఏం శాంతం, ఏం ఓపిక, ఎవరు చెప్పినా ఇనుకోకుండాయని, ఏ దెప్పుడు ఇవాలో అంతా ఇవరంగా తెలిసేలా చెప్పి ఇప్పించేవోరు!" ముసలాడు ప్రవాహంలా చెప్పుకుపోయాడు

"డబ్బెంత పుచ్చుకుందేమిటి?" సగం వేళాకోళంగా అడిగాడు రావు

"రామ రామ! ఎంతో ఈడానికి మా దగ్గరేముంటది బాబూ! మే మిచ్చేదా యమ్మ క్కావాలా? అక్కడికీ ఏదో ఇయ్యబోయినం పుచ్చుకోనేలేదు . పుచ్చుకోక, మా దొడ్డమాటన్నారు బాబూ! ఎందుకు, ఎదవ బతుకెయ్యేళ్ల బతికి! ఆ యమ్మకున్న గ్యానం, ఇవేకం ఉంచాలి!"

"ఏమందేమిటి?"

"నాకెందుకులే! సంసారం, పెళ్లాం, బిడ్డలు ఈళ్లందరోటే సుకంగ ఎలా నడుపుకు రావాలో తెలిసినోడివి నీకాడుండాలిగాని, అసలు మా బతుకులే సరిగ్గా నడుపుకోలేనోళ్లం, మాకాడ డబ్బుండేం పయోజనం? అన్నారండి కోటి రూపాయలు ఇలవజేసే మాట! నా కెప్పటికీ అదే గురుతుంటుంది

బాబూ! యొయ్యి జన్మలకైనా ఆయమ్మ రుణం తీరదు!"

రావుకి గుండెలో కెలికినట్టయింది

"దండమండి బాబూ! ఈడే మా ఇల్లు! .. ఒరే! బాబుగోరికి దండమెట్టండిరా!" ముసలాడు వెళ్ళిపోతూ, పిల్లలచేత కూడా దండం పెట్టించాడు

రావు కేదో కొత్త వెలుగుని చూస్తున్నట్టయింది ఇరవై నాలుగ్గంటలల్లా రోగి దగ్గరేఉండి, ఆ ఆఖరి రోజు వసంతలో కాంతి నిలబెట్టాలని ఆమె పడ్డ ప్రయాస, చేసిన విశ్వప్రయత్నం అంతా కళ్లతో చూసి కూడా అర్థంలేని అనుమానాలకి, ఊళ్లో వాళ్ల ప్రచారానికి లొంగిపోయాడు!

రావు మెదడ్లోని సున్నితపు త్రాసులో అంత దాకా క్షణం స్థిరత్వం లేకుండా అటూ, ఇటూ ఒరుగుతున్న ముల్లు చివరి కొక్కసారి బలంగా ఒకే వైపుకి దిగలాగాడు నారయ్య ఇప్పుడే కళ్లతో వెనక్కి చూస్తే రాజేశ్వరి తప్పు లేదనిపిస్తుంది

పైగా రాజేశ్వరి అలా కృశించిపోడానికి కారణం తనేనేమో! రావు కా సాయంకాలం రాజేశ్వరి అన్న మాటలు తాటికాయంత అక్షరాల్లో కళ్లెదుట నిల్చాయి

"నే నింకాట్టే కాలం ఉంటానని తోచదు! . నా కసలు మొదట్నుంచీ అనుమానంగానే ఉంది నిన్న సర్జన్ కూడా అదే మాటన్నాడు! ఇలా మీతో ఏదో వెర్రిగా మాట్లాడుతూనే జారిపోతే బాగు న్ను! గుండె జబ్బున్న వాళ్ల కెప్పుడు ముంచు కొస్తుందో చెప్పడం కష్టం!"

రావుకి లోపలేదో మంచు ముద్దచేరి, శరీరాన్నంతనీ కుంచిస్తున్నట్టనిపించింది చివరికీ రాజేశ్వరి కూడా వసంత—దారే చూసుకుంటే ఆ పాపం తనే కట్టుకోవాలేమో! రావు గబగబా లేచి ఇంటివైపు నడిచాడు

ఇంటికి చేరేసరికి రాత్రి పది కావస్తోంది

రాజేశ్వరి ఇంకా ఇంటికి రాలేదు

ఏం చేస్తుందింత సేపూ! ఎందు కిలా తిరగడం! హాస్పిటల్లో తన డ్యూటీ తను చేసుకుని ఇంటికి తిరిగి రాకూడదూ!

తన సంసారంలో తనకి దొరకని ప్రేమ, ఆనందం ఇతరచోట్ల, ఇతర సంసారాల్లో నిలబెట్టాలనా? రావుకి జాలి, బాధ రెండూ కలిసి నిలువునా కోస్తున్నట్టుంది

క్రిందేదో చప్పుడు రాజేశ్వరి వచ్చింది.

"ఏం వెంకన్నా! అయ్యగారి కన్నం పెట్టావా? పడుకున్నారా?" క్రింద వంటవాణ్ణి అడుగుతోంది

ఎందుకంత గట్టిగా మాట్లాడుతుంది? అసలే ఒంట్లో సరిగ్గా లేదుకదా! రావు విసుక్కున్నాడు ఆదుర్దాగా

రాజేశ్వరి పైకొచ్చి గదిలో లైటేసింది.

"మెలుకువగానే ఉన్నారా! ఇంత పొద్దు పోయి దాకా ఎందుకు చెప్పండి, అన్నం తినకుండా కూర్చోడం? చీకట్లో ఎలా కూర్చున్నా రింత సేపూ! లైటేను కోకపోయారా?" రాజేశ్వ రేదో అలవాటుకాని, తొందరలో బిగ్గరగా ప్రశ్న లడిగింది

కళ్లు బిత్తరపోయినట్టు కాంతిలేని చూపులు చూస్తున్నాయి లోపల్నుంచి కెరటాల్లా నెట్టుకొస్తున్నట్టు ఏదో తత్తరపాటు, తొందర !

రావు ఆ వింత ధోరణి చూస్తూ కూర్చొండిపోయాడు

నుదుటినిండా విపరీతంగా చెమటలు పోశాయి పెద్ద పనున్నట్టు హడావిడిగా అటూ, ఇటూ ఏమిటో మాట్లాడుతూ తిరిగింది కాసేపు 'రాక్' దగ్గిర నిలబడి, తువ్వాలుతో చెమట తుడుచుకొంది కాసేపు టేబిల్‌మీద స్టెత్‌ని చేతుల్లో మెలి తిప్పింది దేనికీ అర్థం కనబడదు కొద్దిగా తూలుతున్నట్టుంది

ఎన్నడూ ఏ ఒడుదుడుకులూ లేకుండా శాంతి దేవతలా కనబడే రాజేశ్వరిలో ఈ మార్పు రావుని చకితుణ్ణి చేసింది

"తమాషా చూశారా! చావు పొలిమేరల్లో నిలబడి ఈ బ్రతుకులో బావుకున్న దేమిటని, ఈ జీవితంలో, ప్రపంచంలో సుఖపడ్డాని కేముందని ఏడ్చే నేను, ఈ కుళ్ళలోకే మరో కొత్త జీవిని ప్రవేశ పెట్టాను!

చాలా సీరియస్ ఆపరేషన్! పోనీలెండి! ఈ ఆఖరి క్షణాల్లో రెండు నిండు ప్రాణాల్ని కాపాడా నన్న తృప్తైనా మిగిలింది అదే చాలు!" రాజేశ్వరి తనలో తానే అనుకొంటున్నట్టు వడివడిగా చెప్పుకుపోతూంది

బాగా అలిసిపోయిందేమో! మూడు నాలుగ్గంటలు ఆత్రంలో, ఆవేదనలో గడిపేసరికి అసలే నీరసంగాఉన్న గుండె అలిసిపోయుంటుంది!

రావు ఒకమాదిరి దిగ్భ్రమలో ఆమెవంక తదేకంగా చూసి, తేరుకున్నాక, ఆమెని నెమ్మదిగా కుదుటపర్చాలని లేవబోయాడు

తువ్వాలుతో మెడమీద చెమట తుడుచుకుంటున్నదల్లా, ఒక్కసారి తూలి, మట్టిబొమ్మ నెవరో తోసినట్టు, వచ్చి మంచంమీద పడిపోయింది రాజేశ్వరి

రావు తడబడ్తూ, ఇంట్లో వాళ్లందర్నీ పిలిచాడు

రాజేశ్వరి మాట్లాడకుండానే అతన్ని చెయ్యి పట్టుకుని కదలవద్దని ఆపుచేసి, "డాక్టర్ని పిలవకండి, అనవసరం" నీరసంగా అంది కళ్ళు మూసుకున్నాయి

"నే నే పాపం ఎరుగను, నా మాట నమ్మండి" అంటున్నట్టు శబ్దం ఏదీ బయట పడకుండానే ఆమె పెదాలు కదిలి, శాశ్వతంగా విశ్రాంతి పుచ్చుకున్నాయి. ★

మంచి పుస్తకాలు

జీవిత రహస్యాలు - మీ దాంపత్యసుఖానికి అనేక కామ సూత్రాలు — రూ 3 50
యువతి :— స్త్రీలను గురించి అనేక కుతూహల విషయాలు — రూ 3 50
సంతానము - గర్భనిరోధానికి 60 నవీన సులభ మార్గాలు — రూ 3 50
అమ్మక రహస్యాలు - వ్యాపారంలో లక్షలు సంపాదించే అనేక కొత్తదారులు రూ 6-00
ఉద్యోగదర్శిని - మనదేశంలోని అన్నిరకాల ఉద్యోగాలు అర్హతలు, పొందే మార్గాలు రూ.5 00
ఆత్మజ్ఞానము - శరీరానంతరం ఆత్మను గురించిన నవీన శాస్త్ర పరిశోధనలు. రూ 2-50
పోష్టు ఖర్చులుచితం క్రింది ఎడ్రస్సుకు వ్రాస్తే వి పి పోస్టుద్వారా మీయింటికి పంపబడును

దేశసేవ ప్రచురణలు, ఏలూరు, ఆంధ్ర

మంచి రహస్యం

గ్లోరియా ద్రవాన్ని మీ ముఖానికి రుద్ది తుడిచినంతలో అద్భుతమైన కాంతిని, మంచి అందాన్ని వెంటనే తెచ్చును ముఖంలో ముదిరూపును పోగొట్టి చక్కని లేతదనాన్ని తెచ్చును ఎండకువచ్చే నలుపును, మొటిమలను నమ్మకంగా పోగొట్టును. వెల రూ. 1-75 అన్ని షాపుల్లో దొరుకును.

JANITA PRODUCTS, ELURU A P

విషపు కోతగాయములు

జామ్-బక్ తో త్వరితంగా మానును

కోతలు, పగుళ్లు, కీటక కాటులను త్వరితంగా నివారించును కాళ్ల వాపులు, వ్రణములు, కాలిన పుండ్లు, విషగాయములను యాథిగా మాన్పును - శం గజ్జిని నిర్మూలించును. ఏదార కైనమా జామ్-బక్ వాడ వచ్చును ఇది దర్శవాపులకు నానావిధ మూలికా ఔషధము. దీనిలో జంతు క్రొవ్వులు, మూనెలు లేవని గ్యారంటీ చేయబడినది.

Zam-Buk

జామ్-బక్
మూలికా బామ్

ఇది మందుల వ్యాపారు లందరివద్దను దొరుకును.
ఏ.ఇ పుల్‌ఫోర్డ్ (ఇండియా) ప్రైవేట్ లిమిటెడ్
బొంబాయి

హోల్ ఏజంట్లు : దాదా & కంపెనీ,
88, సైనప్ప నాయక వీధి, మద్రాసు-1.